

Beslisnota voor de raad

Datum 15 maart 2021

Openbaar

Onderwerp Bestuursverklaring toepassing hardheidsclausule uitvoering Tozo 1
Versienummer 2.0

Portefeuillehouder D. de Jong
Informant F. Kuijpers
Afdeling Concernstaf
Telefoon (038) 498 4405
Email F.Kuijpers@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 10.1.1 We voeren een solide financieel beleid
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van n.v.t.

Bijlagen 1. Bestuursverklaring gemeente Zwolle met het oog op de toepassing van de hardheidsclausule ten aanzien van de uitvoering van Tozo 1

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 In te stemmen met de bestuursverklaring toepassing hardheidsclausule uitvoering Tozo 1 en deze te ondertekenen.

Datum 15 maart 2021

Toelichting op het voorstel

Begin 2020 - in de eerste maanden van de coronacrisis- hebben gemeenten op verzoek van het Rijk de eerste Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo) uitgevoerd. Dat is één van de maatregelen van het Rijk om financiële ondersteuning te bieden aan ondernemers. De Tozo is gebaseerd op het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen, maar dan op sommige punten met versoepelde voorwaarden. Snelheid van uitvoering was essentieel als eerste financiële maatregel die hoorde bij de crisisaanpak van COVID-19.

De uitvoering is gestart na een zeer korte voorbereidingstijd, waarbij nog veel onduidelijkheden en discrepanties waren in de regelgeving. Vanwege de gewenste snelheid werd het speelveld op dat moment nog niet volledig overzien. Daarnaast ging het vanaf het begin om grote volumes (alleen voor Zwolle al 2.299 uitkeringen levensonderhoud en 63 kapitaalverstrekking). De medewerkers van het Regionaal Bureau Zelfstandigen (Rbz) hebben een enorme inspanning geleverd om te zorgen dat de aanvragers tijdig en met zo min mogelijk bureaucratische belemmeringen, de gelden kregen uitgekeerd.

Ondanks dat de uitvoering zorgvuldig heeft plaatsgevonden kon op dat moment aan bepaalde rechtmatigheidseisen niet worden voldaan. Het ministerie heeft dit onderkend en heeft daarom een beleidsregel uitgevaardigd¹ waarbij voor bepaalde minder zwaarwegende rechtmatigheidseisen bij de uitvoering van de Tozo 1 de hardheidsclausule kan worden toegepast. De hardheidsclausule is alleen van toepassing op kosten die als fout of onzeker verantwoord zijn ten aanzien van de volgende rechtmatigheidseisen:

Leeftijdscriterium: t.a.v. (1) levensonderhoud en (2) bedrijfskapitaal	(1) Art. 11 Pw en art. 1 Tozo (2) Art. 2 lid 2b Trozo
Bedrijf / werkzaamheden in NL (of buitenland)	Art. 1 Tozo (art. 2 lid 1 Trozo)
Aanwezigheid verklaring bij aanvraag dat het bedrijf of zelfstandig beroep financieel geraakt is door Covid-19	Art. 2 jo. art. 12 Tozo
Voorliggende voorzieningen (o.a. continuïteitsbijdrage zorgaanbieders)	Art. 15 Pw
Uitsluitingsgronden levensonderhoud	Art. 13 Pw en art. 2 lid 2 Tozo
Uitsluitingsgrond bedrijfskapitaal	Art. 11 lid 3 Tozo
Vergunningen	Art. 1 Tozo
DGA: > 50% aandelen	Art. 1 Tozo
Aannemelijkheid verklaring behoefte bedrijfskapitaal	Art. 10 lid 1 Tozo en art. 12 Tozo
Verklaring voldoen aan de minimis eis	Art. 10 lid 2 en art. 12 Tozo
Aanvaarding hoofdelijke aansprakelijkheid	Art. 11 lid 1 en 2 Tozo

Voor de duidelijkheid. Indien blijkt dat een aanvrager ten onrechte een te hoge uitkering heeft ontvangen wordt deze altijd teruggevorderd. Dit valt niet onder de hardheidsclausule.

Voor de toepassing van de hardheidsclausule is vereist dat de gemeente aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een bestuursverklaring doet toekomen. De bestuursverklaring is de uitkomst van de verantwoording die het College aan de gemeenteraad aflegt over de uitvoering van de Tozo. De bestuursverklaring moet worden ondertekend door zowel het college als de gemeenteraad. Hiertoe ligt deze beslisnota voor.

¹ Op 5 februari 2021 is de Beleidsregel hardheidsclausule Tozo 1 gepubliceerd in de Staatscourant (nr. 5244). Via deze beleidsregel maakt de minister van SZW bekend op welke wijze hij, met betrekking tot Tozo-uitkeringen die zijn verstrekt op ingediende verzoeken in de periode van 1 maart tot en met 31 mei 2020 (Tozo 1), gebruik maakt van zijn bevoegdheid vergoeding te verstrekken voor kosten waarvan de rechtmatigheid niet is verantwoord.

Datum 15 maart 2021

Beoogd effect

Door het ondertekenen van de bestuursverklaring door College en Raad is voor de uitvoering van de Tozo voor bepaalde rechtmatigheidseisen de hardheidsclausule uitvoering Tozo 1 van toepassing.

Argumenten

Hardheidsclausule

De uitvoering van de Tozo is snel opgezet, zonder zicht op alle uitgewerkte details. Om hier aan tegemoet te komen is het instrument hardheidsclausule geïntroduceerd. In de uitvoeringsregeling Tozo is het instrument van de hardheidsclausule als volgt omschreven:

Betekenis hardheidsclausule als bedoeld in artikel 21, derde lid, Tozo

In artikel 21, derde lid, Tozo, is voor de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de bevoegdheid geregeld dat hij de als fout of onzeker verantwoorde kosten toch geheel of gedeeltelijk kan vergoeden, indien het buiten aanmerking laten van die kosten naar zijn oordeel leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Deze hardheidsclausule vergt een bestuurlijke weging, welke mede geschiedt in de context dat gemeenten de Tozo 1-regeling al voortvarend ter hand moesten nemen zonder dat de regeling was uitgewerkt. Daarbij is tevens van belang dat de Staatssecretaris van SZW bij brief van 27 maart 2020 de Tweede Kamer heeft gemeld dat het snel helpen van ondernemers centraal staat, dat de administratieve lasten voor ondernemers en gemeenten beperkt moeten blijven en dat, hoewel zorgvuldigheid en het beperken van frauderisico's belangrijk zijn, de nadruk op snelheid mogelijk impliceert dat niet al het misbruik en oneigenlijk gebruik ondervangen kan worden en dat het kabinet ernaar streeft om snelheid en zorgvuldigheid op een goede manier te combineren.

Interne controle op Tozo 1

Binnen de gemeente Zwolle worden diverse controlemaatregelen uitgevoerd op de uitvoering van Tozo. Denk aan het uitvoeren van lijncontroles, de uitwisseling van gegevens met het Inlichtingenbureau, het uitvoeren van dieptecontroles en tot slot de controle door het team verbijzonderde interne controle en de accountant.

Bij de controles die tot dusver zijn uitgevoerd op de uitvoering van de Tozo 1 binnen de gemeente Zwolle, zijn een beperkt aantal fouten geconstateerd. Het gaat onder andere om bepalingen waarbij pas op een later moment bekend is gemaakt dat deze in de beoordeling moeten worden betrokken. Bijvoorbeeld als onderdeel van Tozo 1 is in eerste instantie niet gevraagd naar en gecontroleerd op *vereiste vergunningen* (artikel 1). De betreffende bepaling is pas op 17 april 2020 vastgesteld en gepubliceerd. Na de technische verwerking, inhoudelijke en technische tests is op 1 mei 2020 de aangepaste versie online gegaan.

Door een beroep op de hardheidsclausule zullen dergelijke gevallen in de verantwoording niet als een fout of onzekerheid worden aangemerkt. Hiermee wordt gebruik gemaakt van het instrument dat het Rijk beschikbaar stelt voor deze situatie.

Risico's

Het niet toepassen van de hardheidsclausule kan er toe leiden dat bepaalde fouten of onzekerheden doorwerken in de verantwoording van de Tozo-gelden in onze jaarrekening en in de verantwoording naar het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit laatste kan betekenen dat het ministerie genooddaakt is (een deel) van de Tozo-gelden terug te vorderen van de gemeente.

Datum 15 maart 2021

Wel moet worden aangetekend dat het ondertekenen van de bestuursverklaring niet betekent dat met alle fouten en onzekerheden worden gladgestreken. Fundamentele rechtmatigheidseisen blijven van toepassing en zullen worden opgenomen in de verantwoording en worden meegewogen bij de vaststelling van de definitieve hoogte van de rijksbijdrage.

Financiën

In het kader van Tozo 1 is tussen 1 maart en 1 juni 2020 door de gemeente Zwolle € 11,1 miljoen uitgekeerd. Het gaat hierbij om circa 2.300 bijdragen aan levensonderhoud en ruim 60 kapitaalverstrekkingen. Deze uitgaven zijn in de Single information Single audit (SiSa) bijlage opgenomen bij de jaarrekening 2020. De SiSa-bijlage wordt getoetst door de accountant. Op basis van de opgave in de jaarrekening en de bevindingen van de accountant stelt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het najaar van 2021 de hoogte van de rijksvergoeding vast.

Vervolg

Na ondertekening wordt de bestuursverklaring toegezonden aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het ministerie heeft aangegeven de verklaring uiterlijk 30 september 2021 te willen ontvangen.

Openbaarheid

Openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom